

Anbefalinger fra arbeidsrapportene til BarnUnge21

Våren 2020 ble fire rapporter med innspill til strategiarbeidet levert strategigruppen. Dette er en kort oppsummering av de viktigste anbefalingene fra de fire rapportene.

Publisert 17.09.2020

Del | Last ned

Delrapport 1: Forskning som støtter praksis, utdanning og innovasjon

Leder for arbeidet Marit Skivenes, professor ved Universitetet i Bergen.

En av rapportens klare anbefalinger er at man omfavner en ambisjon om at Norge skal være verdensledende på forskning om utsatte barn og unge. Det at barn og unge har det vanskelig i oppveksten og dermed risikerer å ikke mestre overgangen til voksenlivet bør defineres som en av de viktigste samfunnsutfordringene for Norge.

For alle typer forskning må det være et tydelig barneperspektiv.

Det som fremstår som klare konklusjoner fra arbeidsprosessen er at forskningskvaliteten på utsatte barn og unge har vesentlige svakheter; det er store kunnskapshuller; forskningsmiljøene er mange, små og fragmenterte, det er et underskudd på grunnforskning, og, det er et felt som tildeles forsvinnende lite forskningsmidler.

En stor og bred satsning på både grunnforskning og anvendt forskning med tverrgående perspektiver, og med ambisjoner om å bli verdensledende på noen områder, blir viktig for dette forskningsfeltet.

Det foreslås å utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet på implementering, og en kunnskapssentral for all forskning og kunnskap om utsatte barn og unge. Det skal være kunnskapsbasert forskning og krav om at forskningen utgår fra systematiske og etterprøvbare oversikter om hva vi vet og hva vi ikke vet om et problem. Det skal være dette som gir motivasjon og retning for forskningen på utsatte barn og unge.

Det er tydelig at det er behov for en bedre datainfrastruktur for forskning, og at det etableres systemer for samarbeid mellom forskning, praksis og brukere for å identifisere hvor det trengs mer forskning og kunnskap.

Delrapport 2: Utdanning for kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis

Leder for arbeidet Anne Berit Emstad, innovasjonsleder ved institutt for lærerutdanning, NTNU

Arbeidsgruppen mener at et hovedmål må være å gi studenter i grunn- og etterutdanningene et felles kunnskapsgrunnlag og forståelse for å kunne samarbeide om og med barn og unge som har det vanskelig, og kollegaer i andre profesjoner for å sikre nyttige og effektive hjelpetiltak i tide og over tid.

For å oppnå dette anbefaler arbeidsgruppen tiltak innenfor fire områder:

Felles kunnskap og forståelse for godt samarbeid med og om barn og unge i en utsatt situasjon

Det er behov for å etablere et felles nasjonalt kunnskapsgrunnlag som gir forståelse og erfaring av godt tverrfaglig samarbeid på tvers av profesjonsutdanningene. Kunnskapsgrunnlaget skal bidra til å gi studentene, uavhengig av profesjonsutdanning, en felles forståelse for betydningen av og ferdighetstrening i å samarbeide med og om barn og unge som har det vanskelig.

Utdanning, utdanneren og tverrprofesjonell samhandling og samarbeid

Det bør være et obligatorisk felles emne på tvers av utdanningene for å fremme tverrprofesjonell samhandling og samarbeid om barn og unge i en utsatt situasjon. I tillegg bør det stilles krav om at alle studenter skal ha deltatt i tverrfaglig opplegg om problemløsning som vektlegger både kunnskap og ferdigheter.

Praksis i utdanningen

Praksisperioder skal sikre at egnede studenter får nødvendige ferdigheter og erfaringer. Dette skal støttes opp om gjennom kvalifiserte, erfarne og praksisnære veiledere. Barn og unge som får hjelp i tjenestene kan bidra med innspill til veiledning av studentene. Dette gjelder også for de med urfolk og minoritetsbakgrunn. Rapporten anbefaler at praksisperiodene bør være relevante for studenten og gi nyttige innblikk i hvordan arbeid utføres, samarbeid på tvers av tilbydere og sektorer, innovasjonsmuligheter på feltet og realiteten i møte med barn og unge i praksisfeltet.

Ivaretagelse av nyutdannede, livslang læring og etter- og videreutdanning

Praktikerne som jobber med barn og unge direkte og indirekte må ha oppdatert kunnskap om utsatte barn og unge, og dette kan i varets gjennom et system som sikrer at kunnskaper og ferdigheter læres gjennom praksis og videreutdanning. EVU'ene som tilbys bør være kontekstbaserte og ut ifra behov i egen praksis. Målet er at praktikerne har den oppdaterte kunnskapen som finnes, og kan bygge lokal teori gjennom læring og utvikling i egen virksomhet. Ledere bør være i stand til å sette en agenda for identifisering og samordning og tverrfaglig samarbeid for utsatte barn og unge.

Arbeidsgruppen foreslår blant annet lovpålagt veilederordning for nyutdannede, forpliktende kompetanseplaner for praktikere og obligatorisk etter- og videreutdanning hvert fjerde år for ledere.

Delrapport 3: Ledelse for kunnskapsbasert, samordnet og brukerrettet praksis

Leder for arbeidet Tor Saglie, spesialrådgiver i Justisdepartementet

Arbeidsgruppen kommer med tre sentrale anbefalinger.

1. Utvikle nye styringsprinsipper og ferdigheter for helhetlig ledelse med vekt på samhandling, sektorovergrep og nettverksbaserte tilnærminger.

Det bør utvikles styringsprinsipper for en mer nettverksbasert ledelse ("network governance"), som supplerer den tradisjonelle linjebaserte modellen. Det bør utvikles ledelsesprinsipper som er relevante for ledere av tjenester som bør samvirke for utsatte barn og unge. Nettverksbasert ledelse krever bred kunnskapstilleggelse og ferdighetstrening som gjøre det mulig å utvise godt lederskap i en kompleksitet av mål, organisatoriske rammer og virkemidler. Nettverksbasert ledelse krever god og tilpasset rolleforståelse slik at det utvikles hensiktsmessige samhandlingspraksiser både horisontalt og vertikalt. I Fafo-rapporten "Trøbbel i grenseflatene" oppgir flere kommuner at manglende kjennskap i tjenesten om hva andre aktører/tjenester i kommunen kan bidra med, er et av de største hindrene for tidlig identifisering av barn og unge med behov for oppfølging (2020:65). Nettverksbasert ledelse bør være gjenstand for utprøving og forskning, som både vektlegger styring og organisering. Det er behov for mer kunnskap om hvilke styringsprinsipper innenfor nettverksbasert ledelse, som vil gi nødvendig effekt i form av felles problemforståelse og helhetlige strategier rettet mot utsatte barn og unge.

2. Styrke satsingen på innovasjon og organisasjonsutvikling ved at godt dokumenterte tiltak, metoder og nyere tiltaksforskning må gjøres lettere tilgjengelig for ledere.

Det er allerede gjort grundig rede for innovasjonsbehov og nyttenkning rundt hvordan tjenester rettet mot utsatte barn og unge best kan organiseres og utøves – ikke minst i 0-24 samarbeidet. Også det tidligere omtalte departementsfellesskapet har et mål om å styrke flerfaglig samarbeid og bedre forankring på tvers av berørte departementer for å sikre god gjennomføring og implementering av tverrsektorielle tiltak. Foruten behovet for økt samhandlingskompetanse, peker Fafo (2020) på strukturelle grep for å sikre bedre samhandling – slik som strukturer for informasjonsutveksling, samarbeid og samordning, regulering av samarbeid og samhandling, samt økonomi- og finansieringssystemer for tverrsektorielle innsatser. Videre gis det eksempler på kommuner som har utviklet nye og effektive måter å levere helhetlige tjenester til sine, som for eksempel Asker velferdsfabrik. Gode eksempler på innovasjon i tjenestene, relevant forskning og evalueringer bør samles og tilgjengeliggjøres på en måte som er nyttig for kommunene.

3. Innføre lovfestet samarbeidsplikt.

Det er utviklet en rekke verktøy og arbeidsmetoder som skal sikre et forpliktende samarbeid mellom ulike aktører som har befattning med utsatte barn og unge. Allikevel er det mye som tyder på at jo nærmere man kommer det utøvende ledd, jo vanskeligere blir det å fordele ansvar og plikter. 0-24 samarbeidet har, i likhet med Flatø-utvalget i 2009, tidligere foreslått en lovfestet samarbeidsplikt. Utgangspunktet for forslaget var blant annet funn presentert i rapporten "Samlet innsats – for barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier" som viste at Individuell Plan (IP) ikke fungere godt nok, deriblant koordinatrollen. Vi foreslår at dette lovforslaget vurderes på nytt. Samarbeidsplikten vil kunne bidra til nødvendig lederoppmerksomhet og en mer systematisk samhandlingspraksis.

Delrapport 4: Å bruke forskningsbasert kunnskap i praksis

Leder for arbeidet Birgitte Lange, generalsekretær, Redd Barna

Det er et mål å utnytte kunnskap bedre i arbeid med utsatte barn og unge. Kunnskap fra forskning, forvaltningen, tjenestene, frivilligheten, og utdanningssektoren er grunnlaget for kunnskapsbasert praksis. For å få til bedre utnyttelse av forskning i praksis, må utdanningene være oppdaterte og utdanne for dagens og framtidens utfordringer. Likeledes må ledere i tjenester som jobber med barn og unge legge til rette for kunnskapsbasert praksis.

Arbeidsgruppen kommer med følgende anbefalinger:

- forskning på utsatte barn og unge i større grad enn i dag tar utgangspunkt i de behovene praksisfeltet har.
- forskning på utsatte barn og unge i større grad enn i dag ser hele barnet ved å sette søkelys på flere og samvirkende årsaker til utenforskap og sosiale problemer.
- praksisfeltet i større grad enn i dag involveres i utformingen av ulike forskningsprosjekter på barn og unge.
- forskning på barn og unge må tilgjengeliggjøres i langt større grad og på en bedre organisert måte enn i dag.
- planer for hvordan forskning skal følges opp og implementeres prioriteres i langt større grad enn i dag.
- det må tas hensyn til geografiske forskjeller i barns oppvekstvilkår når det forskes på utsatte barn og unge.